

מסורת הש"ס

האשה נקנית פרק ראשון קידושין יח.

עין משפט
נר מצוה

א [מיי] פ"ו מהל' נחלות
הל' יב טושיע' ח"מ סי'
רמב"ם פ"ג:
קעג ב מיי פ"ד מהל'
עבדים הלכה ז:
קעז ג מיי פ"ג מהל'
נגובה הלכה י'
סגמ ע"ז ע"א:
קעה ד מיי שם הל' טו:
קעז ו מיי שם הל' יד:
קעז ו מיי פ"ד מהל'
עבדים הלכה ז:
סגמ ע"ז פה:
קעה ז מיי פ"ג מהל'
אישות הלכה י'
יפ"י שם הלכה י"א סגמ
ע"ז מ"ח טושיע' ח"מ סי'
לו טשיע' ג:
קעט ח ט י מיי פ"ד
מהלכות עבדים
הלכה י'.

ואידו בקדושה. היכל לילדתו של בן בקדושה מילתך זישראל גמור:
מ"ט לא אמר כרצה. לילך לה מושגז עם קונהו: **משא"כ צלמה**
העבריה. לקמיה בני לה: **ואינה נמכרת ונשייה.** לקמי' ילך ליה:
צעל כרחו. לקמיה מפרש ליה: **יטירה עליו אמה העבריה.** אלמלא

ובאין שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה. פי' צקונטרס או רוח
חכמים נוחה הימנו ומימה דצפיק מי שמת (צ"ב קמט). גבי
עובדא דאיסור גיורא ה"ל תליטר אלפי' זוזי צי רצה פ"י צפקודין כי
קא סכיז קאלמר רצה היכי ליקנינהו רב מרי להנהו זוזי וכו' משמע דרצה
לא רצה לשלם לרב מרי דר רחל וכלי' אלף
היה רוצה שתהא רוח חכמים נוחה
הימנו שהרי רב מרי צר רחל הורמו
שלא בקדושה ולידתו בקדושה הוה ש'
ואומר ר"ת דלגבי הלוואה שנושה לו
טובה פ"ז אין רוח חכמים נוחה הימנו
שמאלס רעה תחת טובה אלף התם
פקודין הוה ואדרבה רחל טרם לשומרס'
ואין נראה לר"י לחלק כלל בין מלוה
לפקודין. אלף נראה לר"י לפרש הורמו
שלא בקדושה ולידתו בקדושה אין
רוח חכמים נוחה הימנו לפי שהוה
קרוב להיות כזישראל ואמי לאחילופי
ולשויה ישראל גמור ואם יבס אשת
אחיו יאמרו שמינה וקוקה עוד לאחיו
אשתה הורמס ולידתם בקדושה פ"ז:
כאן בגניבה אחת כאן בשתי
גניבות. פי' צקונטרס צהא

(א) זור סא, (ב) ספרי
פי' ראה פסיקתא פי' ראה,
(ג) "ובנימת הארון" ליתא
כפרי, וס' איתא ונגרונן
כסף, ועין ר"ש פ"ד (ד) לעיל
ד"ה; (ה) [מכות ב' ע"ג],
(ו) מילתא פי' משפטים
פרשה יג, (ז) [לקמן כ"ג],
(ח) [בבב"י טופך: חילומא],
(ט) כחנות מת. פד. פ"ק
פו: כבורות נב: סנהדרין
ע. ימות קא. צ"ב
ק; (י) מילתא פרשת
משפטים פרשה ג לקמן
מה, (יא) [בבב"ר: ואפילו],
(יב) [בבב"ר: והבנות],
(יג) [בבב"ר: היולת],
(יד) [בבב"ר: קדושה],
(טו) [ש"ך לע"ז: ע] (טז) [בבב"ר
פ"ג] [פ"ג רוח חכמים
נוחה הימנו שלא שילם
רעה תחת טובה וכו',
(יז) [וע"ע חו"ס צ"ב קמט.
ד"ה נגמנו], (יח) [בבב"ר:
"ומכר", (י) [ש"ע"ה"ה"ה"ה"ה"ה"
בבב"ר]. וגם לא טופך
ע"פ הש"ס, ובבב"ר מ"ב
נגזין ז"ל, פרקמה עלה
דלא והשתא],

תורה אור השלם

- אל תתקדו עם פי לא
אתן לכם מארצם עד
מדבר פה רגל פי ידשה
לעשו נתיי את הר
דברים ב ה
שיערי.
- ויאמר ה' אלי אל
תצר את מואב ואל
תתגר עם מלקמה כי לא
אתן לך מארצו ידשה פי
לכני לזו נתיי את רע
ידשה.
- חשב עם קדוה משנת
הקדוה לו עד שנת היבל
הקדוה כסף ומקדוה
במקדוה שנים כימי שקדוה
ידשה עמו: ויקרא כה
אם ידשה השמש
עליו דמים לו שלם
יבל אם אין לו ומקדוה
שמות כב ב
אם רעה בעיני אדוה
אשר לו יקדוה וידשה
לעם בקדוה לא ימשל
לקדוה בקדוה קה:
שמות כא ח

מוסף רש"י

כי יררשה לעשו נתתי
את הר שיערי. עשר
עממן תמתי לו שבעה
לס יקמי וקמי וקדמי
הן עמו ומולח ושערי
אחת מהם לעשו והשנים
לנו לט שכר שהלך אמו
למאס ושתק על מה שהיו
אומרים על אשתו אחותו
היא עשאו כנו (דברים
ב ה). ער. שם מדינה
(שם ט). יתירה עליו
אמה העבריה. אקונה
עמה כל אלף וסמימי
נעיות, כילפינן לעיל (ד).
מוילתה חס (לעיל ד).
בנבנהו ולא בזממו.
ואין ממכרין אס העבודה
שגז ואין לו מה לשלם
ונגזר דעו למכר כדכתיב
ומכר בגנתו (מכות ב).
משום פגם משפחה.
גמלי הוא להס (כתובות
פד). שחי נושין דבכר
(סנהדרין טה).

ובאין שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה
רב חייא בר אבין א"ר יוחנן עובד כוכבים
יורש את אביו דבר תורה דכתיב יבי ירושה
לעשו נתתי את הר שיעיר ודלמא ישראל
מומר שאני אלא מהכא כ"י לבני לזו נתתי
את ער ירושה ורב חייא בר אבין מאי טעמא
לא אמר כרבא מי כתיב וחשב עם קונהו
ולא עם יורשי קונהו ורבא מאי טעמא לא
אמר כרב חייא בר אבין משום כבודו
דאברהם שאני: תנו רבנן יש בעברי שאין
בעבריה ויש בעבריה שאין בעברי יש בעברי
שהוא יוצא בשנים וביובל ובמיתת הארון מה
שאין בן בעבריה ויש בעבריה שהרי עבריה
יוצאה בסימנין ואינה נמכרת ונשיית ומפרין
אותה בעל כורחו מה שאין בן בעברי: אמר
מר יש בעברי שאין בעבריה ורמינהו יתירה
עליו אמה העבריה שקונה עצמה בסימנין
אמר רב ששת יבגון שיערה יערה פשיטא
גיטא בעיא מהו דתימא לא ליבטלה הילכתא
מינה קמ"ל אי הכי אמאי יוצאה בסימנין ה"ק
אם לא יערה יוצאה אף בסימנין: ואינה
נמכרת ונשיית: מכלל דעבד עברי נמכר
ונשנה והתניא בגניבתו יולא בכפילו
בגניבתו ולא בזממו בגניבתו כיון שנמכר
פעם אחת שוב אי אתה רשאי למוכרו אמר
רבא לא קשיא כאן בגניבה אחת כאן בשתי
גניבות א"ל אביי בגניבתו טובא משמע אלא
אמר אביי לא קשיא יכאן באדם אחד כאן
בשני בני אדם ה"ר יגניבו אלף ושוה חמש
מאות נמכר [א] וחוזר ונמכר גניבו חמש מאות
ושוה אלף אינו נמכר כלל ר' אליעזר אומר
אם היה גניבו כנגד מוכרו נמכר ואם לאו
אינו נמכר אמר רבא בהא זכננהו ר"א לרבנן
דמאי שנא גניבו חמש מאות ושוה אלף דאין
נמכר ודנמכר כולו אמר רחמנא ולא חציו ה"ג
נמכר בגניבתו אמר רחמנא ולא נמכר בחצי
גניבתו: ומפרין אותה בעל כרחו: סבר רבא
למימר בעל כרחיה דאדון א"ל אביי מאי
ניהו דכתבנא ליה שמרא ארבייה אמאי קניט
מרגניתא בידיה יהיבנא ליה חספא אלא אמר
אביי יבעל כרחיה דאב משום פגם משפחה
אי הכי עבד עברי נמי נכפינהו לבני משפחה
משום פגם משפחה הדר אויל ומזבין נפשיה
ה"ג הדר אויל ומזבין לה הא קתני אינה
נמכרת ונשיית ומני ר"ש היא דתניא ימוכר
אדם את בתו לאישות ושונה לשפחות ושונה
לאישות אחר שפחות אבל לא לשפחות
אחר אישות רש"א כשם שאין אדם מוכר
את בתו לשפחות אחר אישות כך אין אדם
מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות
ובפלוגתא דהני תנאי דתניא בבב"ר בה
כיון

כל הן איתנהו זה: **בגון שיערה.**
ומו לא נפקא צהי אלף צגט:
הילכתא. הלכות אמה העבריה ואם
רצתה ללכת צהי מאלו צלג גט תלא
קמ"ל: **ולא צפילו.** אס יש לו לשלם
את הקרן ואין לו ממנה לשלם הכפל
אינו נמכר: **בזממו.** אס העיד צחצירו
שגז והחוס ואין לו צמה לשלם אינו
נמכר: **בגניבתו כיון שנמכר פעם**
אחת שוב אינו נמכר. קס"ד ונמכר
בגניבתו משמע ליה ונמכר פעם אחת
ולא שמי מכירות: **כאן בגניבה אחת**
כאן בשתי גניבות. בגניבה אחת פעם
אחת דלאס אינו שוב כל גניבתו אינו
נמכר בשביל חציה ולכשיצא ימכר
משום חציה והאי דקתני ונמכר ונשנה
בשתי גניבות ס' אפילו לא עמד צדן עד
שגז שמיס אינו שוב אלף דמי
האחת נמכר וחוזר ונמכר דכל חדא
וחדא קרינן ציה ונמכר בגניבתו: **טובא**
משמע. אס עמד על שתייה צדן אי'
כולן קרינן ציה בגניבתו כדכתיב
(וינה ד) וצהמה רצה וגו' והדגה אשר
ציאור (שמות ז): **אלף כאן צאס**
אחד. שעמד צדן צהא אחת אינו
נמכר ונשנה אפילו בגניבות הרצה
דהוה דומיא דאחת ס' הכתוב הוליאה
צלשון יחיד אלף צהי בני אדם
שמעמידים אותו שמי פעמים צדן
נמכר צשציל כל אחת ואחת והוא
הדין אס גזג ועמד צדן ונמכר וחזר
וגזג משילא חפשי חוזר ונמכר: ה"ג
ס"ר גניבו אלף ושוה ס' מאות נמכר
וחוזר ונמכר גניבו ס' מאות ושוה
אלף אינו נמכר כלל: כנגד ממכרו.
לא פחות ולא יותר: **צהא ונכוה ר"א**
לרבנן. יש לו פתחון פה ונלחון
במחלוקת זה: **ולא חציו.** כי השתא
שהוה סכר עבודת שש שנים פי שנים
בגניבתו ואין עליו לעבוד אלף חציין:
מאי ניהוה. ה"ד צגל כרוה דעבריה
טפי מעברי אי למימרא דאי לית ליה
גירעונה כצדין ליה שטרא על דמיה
ותתנס לו כשתשיג ידה מנח לן הא
איהו נקיט מרגניתא גופה המשועבד
לו ואנן היצינן ליה חספא: **צע"ד**
דאב. אס יש לו כופין אותו ופודה
אותה: **ומני.** הא דקתני אינה נמכרת
ונשיית: **מוכר אדם צמו לאישות**
ושונה. קיבל צה קידושין ומתארמלה
או נתגרשה מן האירוסין חוזר
ומקדשה לאחר וכסף קידושה שלו
אס לא צגרה: **לשפחות ושונה.** מכרה
יאצאה צשס או ציוצל או צמיתת
הצדון ועודה קטנה חוזר ומוכרה אלף
ס' ויאצאה צסמינין לא דאפילו לא מכרה
מעולם והציאה סמינין אינו מוכרה
דמתניא צמסת ערכין (דף כט): יכול
ימכור אדם את צמו כשהיא נערה
אמתת ומה מוכרה כבד ויאצאה עכשו

הגהות הגר"א

[א] נמי גניבו אלף ושוה
ס' מאות נמכר וחוזר
ונמכר. ג"כ ג' הרמזים
ואינו חוזר ונמכר וכ"ה
במילתא והיא גירסא
נכונה מהל:

מוסף תוספות

- ויתרין ר"ת דהתם כיון
שעשה לו העבדים חסד
שהלוהו לו יעשה עמו חסד
ויתן לבניו אבל כאן שלא
עשה עמו חסד
שהפקידם אצלו אין
צריך להחזיר לבניו. וכן
צ"כ קמט. ד"ה מגמרי.
ב. דיוקן בדמיוה דליכא
שיעבורא יל לו להחזיר
כל שכן בפקודין שהוא
בעין ואין שליחוה יד בו
שיעבורא יל לו להחזיר
אדירבא טפי מסתבא
בפקודין דברשותיה
דמריה איתא יחזיר. אשה
לא נועד למי. ג. [אבל]
כשהורתו ולידתו שאל
בקדושה אמרין דרוח
חכמים נוחה הימנו דלא
אתו למחלף בישראל
גמור ולומר דיש לו חייס.
מוס' ה"א"ס. ד. אפי' גזב
הכל מאיש אחד והעמידו
ברין כפעם אחת על כולן.
ס. ה. דבגניבתו מושגז
חזרה גיבה ולא שמי
גניבות מילא כתיב
בגניבותיו. מוס' ה"א"ס.

שאינה מוכרה אינו דין שלא תמכר: **לאישות אחר שפחות.** מוכרה
צקלת קידושין אחר שמכרה לשפחות ויתמה וחזרה חליו: **אצל [לא] לשפחות**
אחר אישות. קיבל ס' קידושין וחזרה חליו שמתארמלה אין חוזר ומוכרה
לשפחות ולקמיה ילפי' לה: **ובפלוגתא דהני תנאי.** כלומר קמיה צ"כ
ור"ש צדרשה דהאי קרא דלפיני צה ר"א ור"ע: ס' צדצרי ר"ע גרסינן

כופין אותו ופודה אותה וק"ק להר"מ א"כ מאי קאמר צסמוך
ה"ג דאילו ומוצינן לה ומה תועלת צמיתתו מאחר דנכוח צומו
לפדותה ושמא' ל' לומר דנכוח צהי משפחה לפדותה צומו
לצא משום דלא יחאל ליה לצא צמחור לצמו ויהא פירסתו
לצא ס' עליה והשתא ניחא שפיר דהדר חיל ומוצינן לה:
כיון

כיון